

being correlated as a regular, important, and optional. The search of the pure linguistic criteria of distinguishing the core and periphery of the particular lexical and semantic class of words has predetermined the urgency of the only parameter – word-formation activity, which is understood as word-formation potential, being realized in the form of usually fixed in the language words. The lower limit of word-formation activity by statistical processing of the material was determined as equal to 3. We have classified lexemes with word-forming activity below 3 to the periphery. The aim of the article is to determine the core and the periphery of lexico-semantic group (LSG) «wild mammals». The choice of material is due to the role traditionally played by zoonyms in the mind of the "language personality". This is confirmed by their frequent use in fiction, scientific literature, everyday communication. Mastering of ways and means of word formation in the process of learning Russian as a foreign language should ensure the creation of a mobile vocabulary, ensure the formation of a real dictionary, expand the potential dictionary, develop lexical quiz. Word formation not only provides vocabulary replenishment and facilitates of understanding of new language units, but also contributes to the expansion of ways of their use in verbal communication. In this respect, increases the importance of studying the word-formation and semantic structure of zoonyms, ways of their formation, formation of skills of operating them in communicative situations, that is the formation of word-forming competence of students on this material.

Key words: word-formation, language personality, zoonyms, word-formation activity, corelexeme, periphery lexeme, lexico-semantic class.

УДК 37.016.091.313:811.111:004

Моргун Ірина Валентинівна,

старший викладач,

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті досліджено теоретичні аспекти сутності методу проектів. Проаналізовано роль вчителя при використанні проектної технології, де педагог є консультантом, помічником, спостерігачем, джерелом інформації та координатором в залежності від етапу роботи над проектом. Розкрито специфіку проектної технології, яка допомагає вирішити проблему мотивації, створити позитивний настрій для вивчення англійської мови та умови для розкриття потенційних можливостей кожного учня. Зазначено, що проектна технологія є одним із найбільш ефективних засобів реалізації компетентісно орієнтованого підходу у навчанні англійської мови, яка спрямована на розвиток учнів.

Ключові слова: компетентісно-орієнтований підхід, компетентісне навчання, компетентність, підготовка майбутніх фахівців, освітні технології, проектна методика, міжкультурне спілкування, самореалізація особистості, творчість, технологія.

Постановка проблеми. Значні технологічні та соціальні зміни останніх десятиліть в українському суспільстві зумовили формування двох взаємопов'язаних світових тенденцій - глобалізації та інтернаціоналізації. Запорукою успішного міжнародного співробітництва є забезпечення взаєморозуміння за допомогою вивчення спільної мови. Міжкультурне спілкування в сучасному світі вимагає від фахівця оволодіння ним на рівні користувача не однією, а кількома іноземними мовами. Особливо важливим є розвиток багатомовної і полікультурної мовної особистості. Мовна особистість у галузі іноземних мов - це показник здатності людини брати повноцінну участь у міжкультурній комунікації, здатність реалізувати себе в діалозі культур.

Актуальність дослідження полягає в тому, що в даний час процес навчання іноземній мові реалізується за допомогою різноманітних технологій, метою яких є не тільки трансляція знань, а виявлення, розвиток творчих інтересів і здібностей кожного здобувача освіти, стимулювання його самостійної продуктивної навчальної діяльності, які найбільш ефективно забезпечуються саме проектною методикою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що анонсована проблема знаходила відображення у наукових розвідках багатьох сучасних дослідників. Мовні науковці знаходяться в безперервному пошуку нових передових методів навчання іноземним мовам. Серед новітніх експериментальних методик їх існує велика безліч. Інноваційні технології навчання є найбільш актуальними засобами вирішення будь-якого завдання. У практиці викладання іноземних мов на сучасному етапі навчання дуже популярними є: 1) проектні технології; 2) інформаційні технології; 3) технології мовних портфелів; 4) модульно-блокові технології. Наприклад, дослідженню методу проектів на заняттях з англійської мови присвячено праці сучасних науковців і викладачів: Н. Абишевої [1], Ф. Бегьом [2], О. Дьоміної, Т. Душеї-ної [3], П. Китайгородської [4], І. Олійник, О. Пата, С. Полат [5] тощо. Інформаційні технології розглядали Л. Подопригорова, С. Гусельнікова, Н. Дементівська, Н. Морзе та ін. Інтерактивні

технології навчання: теорія, прак-тика, досвід - О. Пометун, Л. Пироженко [6].

Мета статті: обґрунтувати проектну методику як продуктивну технологію навчання іноземним мовам в умовах особистісно-зорієнтованого підходу.

Результати дослідження. Однією з основних задач сучасної школи є забезпечення таких результатів навчально-виховного процесу, які допоможуть людині зайняти гідне місце в нашому суспільстві та реалізувати себе як особистість. Для цього необхідно створити умови для навчання, які допоможуть дитині отримати якісну освіту. Застосування компетентісно-орієнтованого підходу в процесі навчання та виховання є одним із засобів реалізації задач, які ставить перед учителями сучасне суспільство. На зміну знанням, вмінням та навичкам приходить поняття компетентності.

Компетентність – це відповідність до пред'явлених вимог, критеріїв та стандартів в певній сфері діяльності для вирішення певних задач, володіння необхідними знаннями, здатністю отримувати результати та володіти ситуацією.

Компетентісне навчання орієнтовано на розвиток особистості, культури мислення, самостійності та відповідальності за прийняті рішення. Школа має допомогти учням адаптуватись у сучасному суспільстві, оволодіти технологіями життєдіяльності, створити умови для формування здатностей самооцінки, самопізнання та самоконтролю, розкрити потенціал самореалізації. Головна мета такого навчання – формування високого рівня соціальної зрілості, компетентісного ставлення особистості до життя. Критеріями такого ставлення є прийняття осмислених рішень у різних життєвих ситуаціях, міжособистісних конфліктах, здатність оцінювати власні можливості, відповідальне відношення до власного життя, роботи, стосунків з іншими людьми. Школа має впроваджувати освітні технології, які сприятимуть розвитку таких необхідних компетентностей учнів, як пізнавальна, самоосвітня, особистісна, інформаційна, соціальна, полікультурна та комунікативна. Розвиток цих компетентностей тісно пов'язаний з

формуванням у учнів цілої низки вмінь таких як: уміння вирішувати проблеми, використовуючи власний досвід; займатись самоосвітою; працювати з різними джерелами інформації та документацією; знаходити інформацію; оцінювати життєві ситуації; розуміти та поважати погляди інших людей; співпрацювати та організувати як власну роботу, так і роботу колективу; приймати рішення та нести відповідальність за них.

Для того, щоб сформувати ці вміння, діяльність учителя має бути спрямована на: використання у своїй роботі інтерактивних технологій; проведення нестандартних уроків; стимулювання учнів до самоосвіти; пропонування завдань, які потребують використання додаткових джерел інформації; проведення консультацій щодо пошуку необхідної інформації; навчання написанню конспектів, складання планів, вмінню виділяти головне, аналізувати інформацію та робити висновки; стимулювати висловлювання особистої думки; розробку завдань різного рівня складності; підготовку завдань творчого напрямлення; створення проблемних ситуацій; організацію як індивідуальної роботи так і роботи в парах та групах.

Компетентнісний підхід у навчанні іноземних мов полягає в способі організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, з метою забезпечити належну якість їх освіти і тим самим досягти відповідних цілей навчання під час вирішення певних проблемних задач.

Сучасні методисти (Р. П. Мильруд «Компетентність в мовній освіті») виділяють такі компетентності в навчанні іноземних мов: предметна та комунікативна; діяльнісна; розвиваюча.

Основними компонентами предметної компетенції є інтерактивне навчання (взаємодія з навчальним матеріалом, учителем, учнями), активне навчання (імітація комунікативних ситуацій під час уроків) та глибоке пізнання шляхом занурення в реальний життєвий контекст. Предметна компетенція в оволодінні іноземними мовами відповідає комунікативній компетенції та складається з лінгвістичного, дискурсивного та діяльнісного компонентів. Компонентами діяльнісної компетенції є планування (здатність бачити проблему та ціль як уявлення про бажаний результат), досягнення (здатність планувати діяльність та вирішувати проблеми, що виникають під час роботи), розвиток (відбір успішного досвіду та аналіз невдач).

Розвиваюча компетенція складається з таких компонентів: внутрішньо-особистісний (усвідомлення своїх сильних та слабких місць), міжособистісний (здатність до ефективної взаємодії з іншими учасниками діяльності), культурний (активна участь в засвоєнні соціальних норм та цінностей).

Мета навчання іноземних мов – це формування комунікативної компетенції, яка складається з мовної компетенції, комунікативних вмінь та соціокультурних знань. Оскільки знання іноземних мов надзвичайно важливе й має широке застосування у сучасному житті, завдання вчителя іноземної мови полягає в тому, щоб надати учням не тільки мовну підготовку, але й зорієнтувати їх на практичне застосування іноземної мови для роботи з технікою (під час роботи на комп'ютері та з Інтернетом), в бізнесі (ділові папери на іноземній мові), в науковій сфері (робота з науковими статтями та монографіями) та інше.

Одним з найбільш успішних засобів реалізації компетентнісно орієнтованого підходу у навчанні англійської мови є використання на уроках проектної технології як способу досягнення дидактичної мети за допомогою детальної розробки проблеми, яка має завершитись практичним результатом. Головна ідея проектного методу полягає в тому, що учень із захопленням виконує роботу, яку обирає самостійно; його діяльність може не обмежуватись тільки навчальним предметом; його діяльність має практичне застосування та практичний результат. Застосування проектно технології допомагає вирішити проблему мотивації, створити позитивний настрій для вивчення англійської мови та умови для розкриття потенційних можливостей кожного учня.

Під час роботи над проектами учні можуть працювати індивідуально, в парах та в групах. Найбільш поширеною є робота в

групах, що дозволяє розподілити діяльність учнів в залежності до їх здібностей та рівня володіння матеріалом. Під час роботи в групах учням важливо усвідомлювати такі правила та принципи:

- 1) в команді немає лідера. Всі члени команди рівноправні.
- 2) команди не змагаються.
- 3) усі члени команди мають отримувати задоволення від роботи, тому що вони разом виконують спільне завдання.
- 4) усі вони мають докладати максимум зусиль для отримання спільного результату.
- 5) усі члени команди несуть відповідальність за кінцевий результат.

Групи учнів мають формуватись з урахуванням психологічної сумісності, але в кожній групі мають бути учні з різним рівнем підготовки. Група обирає одне завдання, але під час його виконання відбувається розподілення ролей. Кожен учень отримує свою частину роботи в проекті. Під час роботи над проектом учні вчаться працювати «в команді», ставитись відповідально до виконання своєї частини роботи, оцінювати результати своєї роботи та роботи інших учасників команди.

Під час використання проектно технології змінюється і роль учителя. Учитель є консультантом, помічником, спостерігачем, джерелом інформації та координатором в залежності від етапу роботи над проектом. Головне завдання вчителя полягає не в наданні конкретних знань, а в навчанні способам роботи для того, щоб отримати ці знання.

Виділяються такі етапи роботи над проектом:

1) постановка цілей. На цьому етапі учні визначають проблему та обговорюють завдання. Вчитель пояснює мету проекту та мотивує учнів на його виконання.

2) планування. На цьому етапі учні формують задачі, уточнюють інформацію, обирають та обґрунтовують свої критерії успіху. Вчитель допомагає та спостерігає.

3) етап прийняття рішень. Під час цього етапу учні працюють з інформацією та роблять дослідження. Учитель спостерігає та консультує.

4) виконання проекту. Протягом цього етапу учні працюють над оформленням проекту, учитель спостерігає.

5) оцінка результатів. На цьому етапі учні беруть участь у колективному аналізі та оцінюванні проекту. Учитель спостерігає та консультує.

6) захист проекту. Під час цього етапу учні захищають проект та оцінюють результати роботи. Учитель приймає участь в оцінюванні результатів роботи.

Одним з найважливіших етапів роботи є презентація та захист проекту, під час якого учні демонструють рівень володіння іноземною мовою, та знання, які вони отримали під час роботи над проектом.

Студенти-практиканти гуманітарного факультету спеціальності «Філологія (англійська)» використовують метод проектно технології протягом трьох років під час проходження педагогічної практики в школі (виробничій) і треба визнати, що це цікавий вид діяльності як для учнів, так і для самих практикантів. Ідеї учнів бувають дуже несподіваними та оригінальними і також стимулюють студентів, як учителів, до самоосвіти.

Ми переконались, що використання проектно технології можливе й доцільне під час вивчення будь-якої теми. Наприклад, під час вивчення теми «Мій друг» у 5-му класі учні готували індивідуальні проекти про своїх реальних друзів, друзів, яких вони хотіли б зустріти. Деякі учні обрали тему «Я – друг». Під час розкриття даної теми вони мали охарактеризувати себе, як людину, яка вміє дружити. Під час вивчення теми «Моя країна – Україна» в 8-му класі учні виконували групові проекти за такими темами: «Талановиті українці», в якому розповідали про відомих українців, які прославили нашу країну завдяки своїм талантам та досягненням у різних сферах діяльності; «Мое рідне місто», в якому подавалася інформація про визначні пам'ятки нашого міста, його історію та відомих людей, що народилися у нашому місті. Учні також створювали брошури для іноземних туристів з можливими

маршрутами та порадами щодо відвідування історичних пам'яток, складала перелік страв української кухні, які варто спробувати, тощо. Під час вивчення теми «Екологічні проблеми нашої планети» у 9-му класі учні в групах готували плакати про шляхи вирішення проблем забруднення навколишнього середовища та про проблеми збереження флори і фауни.

Метод проектної технології допомагає під час вивчення краєзнавчих тем, тому що інформації за такими темами дуже багато, а часу на її опрацювання мало. В таких випадках на уроках ми визначаємо найбільш цікаві теми, розподіляємо їх між групами учнів і це дає можливість дізнатись багато цікавого під час роботи та презентації проектів та заощадити час. Наприклад, під час вивчення теми «Велика Британія» учні 10 класу виконували групові проекти за такими темами як «Історичні пам'ятники Великої Британії», «Англіїці – зберігачі традицій», «Мій туристичний маршрут по Великій Британії» тощо. Учні із задоволенням виконували проекти у формі туристичних брошур, писали поради для туристів, що збираються відвідати країну, висловлювали свої рекомендації щодо історичних місць, які варто відвідати, у святкуванні яких подій цікаво взяти участь. Під час вивчення теми «Наукові досягнення людства» у 11-му класі учні розробляли плакати, де описували різні технічні прилади, відзначали переваги та недоліки користування цими приладами. Якщо тема проектів цікава й актуальна для учнів, вони із задоволенням беруть участь у їх виконанні та пишаються своїми результатами й досягненнями. Цей досвід є цінним для їх самореалізації та самоосвіти.

А якщо говорити про вищу школу, то проектне навчання іноді розглядають як альтернативу аудиторній системі навчання. Однак деякі науковці вважають, що його варто використовувати як доповнення до інших видів навчання. У сучасній вищій школі можна виділити чотири основні напрями, за яких ефективно застосовувати методи проектів: проект як метод навчання на занятті; проектні технології дистанційного навчання; для формування дослідницьких навичок студентів у позааудиторній роботі; як метод організації дослідницької діяльності викладачів.

Проектне навчання має безліч варіантів: за тривалістю роботи над завданням (від одного заняття до триместру або року (курсові проекти); за формами організації (індивідуальна або групова робота); за формами представлення результатів роботи (письмовий або усний звіт, презентація, захист).

Педагоги-науковці, які займаються проблемами проектних технологій навчання, відзначають, що у процесі роботи над проектом відбувається залучення студентів до реальної діяльності навчального предмета; розвиток навичок самостійної роботи у процесі виконання проекту; розвиток ініціативи та творчості. Проектна методика характеризується високою комунікативністю і залученням студентів до реальної мовленнєвої діяльності, що зорієнтована на вирішення певного завдання в досягненні загальної мети в оволодінні іноземною мовою. Головними показниками введення методу проектів до навчальної практики є:

1) уміння окремого студента або групи студентів використовувати придбані у навчальному закладі дослідний досвід;

2) реалізація власної зацікавленості до предмету дослідження, примноження знань про нього;

3) демонстрація рівня опанування іноземною мовою;

4) підняття на більш високий щабель освіченості, розвитку тасоціальної зрілості.

Відмінною рисою проектної методики є особлива форма організації. Щоб організувати роботу над проектом важливо дотримуватися декількох умов: тематика може бути пов'язана як з країною мови, що вивчається, так і з країною проживання, студенти мають бути зорієнтовані на зіставлення і порівняння подій, явищ з історії та життя людей різних країн. У проектній методиці використовуються ідеї, запозичені в традиційній та сучасній методиці викладання іноземної мови. До них належать:

- різноманітність, як необхідна риса будь-якого позитивного навчання, що сприяє підтримці мотивації до навчання -

це і різноманітність тем, видів текстів (діалоги, монологи, листи), форм навчальної діяльності (індивідуальна, парна, групова робота), типів вправ;

- проблемність означає, що студенти використовують мову для виконання завдань, що характеризуються новизною результату, з новими засобами його досягнення;

- важливим є те, щоб процес навчання проходив із задоволенням. Студенти можуть багато дізнатися, якщо процес навчання проходить вільно, без примусу. Часто завдання можуть оформлятися у вигляді жарту, загадки, мати музичний супровід, ілюстрації тощо;

- особливого значення набуває егофактор, тобто можливість говорити про те, про що студенти думають та мріють.

Будь-який проект співвідноситься з певною темою і розробляється протягом декількох занять. У проектній методиці використовується вельми плідна ідея. Поряд з вербальними засобами вираження студенти широко використовують і інші засоби: малюнки, колажі, карти, схеми, графіки та діаграми. Таким чином, розвиток комунікативних навичок надійно підкріплюється розмаїттям засобів, що передають ту чи іншу інформацію.

У системі навчання іноземної мови широко використовується зорове автоматичне запам'ятовування лексичних і граматичних структур у ході розв'язання проблемних завдань, стимулюється розвиток творчого мислення та уяви. За допомогою проектної методики на занятті можна не тільки розширити словниковий запас студентів, але й закріпити вивчений лексико-граматичний матеріал. Необхідно зазначити, що проектна технологія є одним із найбільш ефективних засобів реалізації компетентісно орієнтованого підходу у навчанні англійської мови, яка спрямована на розвиток здобувачів освіти. Метод проектів набуває останнім часом усе більше прихильників. Він спрямований на те, щоб розвинути активне самостійне мислення та навчити застосовувати знання на практиці. Під час співпраці з учителем та іншими учнями підвищується мотивація навчання, збільшується віра у свій успіх та досягаються такі результати, як добре засвоєння знань, високий рівень самостійної роботи учнів, уміння співпрацювати, бути відповідальним, приймати рішення, поважати точку зору інших.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Застосування проектної методики є найбільш результативним, на нашу думку, при цьому сутність проектної методики відповідає основним психологічним особливостям учнів, їхнім мотивам і потребам, що дозволяє найбільш повно розкрити їхню особистість. Беручи до уваги все вищезазначене, можна зробити такі висновки:

1) у центрі навчального процесу є учень, його пізнавальна та творча діяльність;

2) роль учителя під час виконання проектів дуже відповідальна, але вона відрізняється від його ролі під час традиційного навчання.

3) підвищується рівень відповідальності учнів за результат та успіх навчальної діяльності;

4) головна мета такого навчання – розвиток інтелектуальних та творчих здібностей учнів з метою формування їх здатностей до самореалізації, самостійного мислення, готовності приймати важливі для себе рішення.

Отже, реалізація проектної методики при навчанні іноземної мови дозволяє удосконалити навчальний процес, підвищити мотиваційний потенціал учнів, їхній рівень володіння іноземною мовою життя. Метод проектів підвищує комунікативні здібності здобувачів освіти, рівень їхнього практичного володіння іноземною мовою. Реалізація цього методу у вимогах до вищої освіти дозволяє говорити про проект як про педагогічну технологію, що дозволяє ефективно вирішувати завдання особистісно-зорієнтованого підходу в навчанні міжкультурного спілкування. Тому педагогам, які спробують реалізувати описаний досвід, необхідно пам'ятати: якщо є бажання змінювати сучасні реалії, необхідно використовувати інноваційні педагогічні технології.

Список використаних джерел

1. Абишева Н. Ю. Эффективность застосування методу проектів під час уроків іноземної мови загальноосвітньої школі [Електронний ресурс] / Н. Ю. Абишева. – Режим доступу : ftp://lib.herzen.spb/text/abysheva_102_116_121.pdf
2. Бегъом Ф. Проект на уроці іноземної мови / Ф. Бегъом // К. : Основа, 2007. – 35 с.
3. Душеїна Т. В. Проектна методика на уроках іноземної мови / Т. Душеїна // ІМвНЗ, 2008. – № 5. – С. 22 – 25.
4. Китайгородська П. Використання проектних завдань на уроках англійської мови / П. Китайгородська // ІМвНЗ, 2003. – № 5. – 110 с.
5. Полат Е. С. Нові виховні та інформаційні технології системи освіти / Е. С. Полат. – М. : Академія, 2003. – 272с.
6. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.П.Н., 2002. – 136 с.

References

1. Abysheva N. Yu. Efektyvnist zastosuvannya metodu proektiv pid chas uroktiv inozemnoi movy zahalnoosvitnoi shkoli [Efficiency of application of method of projects is during the lessons of foreign language of general school] [Electronic resource]. - Rezhym dostupu : [ftp : //lib.herzen.spb/text/abysheva_102_116_121.pdf](ftp://lib.herzen.spb/text/abysheva_102_116_121.pdf)
2. Behom F. Proekt na urotsi inozemnoi movy [Project on the lesson of foreign language]ю К. : Osnova, 2007. .
3. Dusheina T. V. Proektna metodyka na urokakh inozemnoi movy .[Project methodology is on the lessons of foreign language]. ІМвНЗ, 2008. - № 5, з. 22-25
4. Kytaihorodska P. Vykorystannia proektnykh zavdan na urokakh anhliiskoi movy .[The use of project tasks is on the lessons of English] . ІМвНЗ, 2003. - № 5. - 110 p
5. Polat E. S. Novi vykhovni ta informatsiini tekhnologii systemi osvity .[New educator and informative technologies to the system of education]. - М. : Akademiia, 2003. – 272p
6. Pometun O., Pyrozhenko L. Interaktyvni tekhnologii navchannia: teoriia, praktyka, dosvid .[Interactive technologies of studies : theory, practice, experience] . - К. : А.Р.Н., 2002. - 136 p

В статье рассматривается проблема проектной методики на занятиях по иностранному языку. Представлены различные аспекты использования метода проектов, его этапы и виды работ. Проанализировано влияние метода на коммуникативные способности студентов, уровень их практического владения иностранным языком. Доказано, что именно проектная методика направлена на развитие творческих способностей студента, стимулирование его самостоятельной продуктивной учебной деятельности. По мнению автора, реализация проектной методики при обучении иностранному языку позволяет усовершенствовать учебный процесс, повысить мотивационный потенциал студентов и уровень владения иностранным языком.

Ключевые слова: проектная методика, межкультурное общение, самореализация личности, творчество, технология, личностно-ориентированный подход.

Ways of design methodologies implementation for foreign language teaching. The article deals with the problem of design methodologies at foreign language lessons. Various aspects of design methodologies, its stages and kinds of its activity are given. The influence of the method on pupils' communication skills and the level of their practical knowledge of a foreign language are analyzed. The aim of design methodologies is the development of pupils' creative abilities and encouraging of their independent productive learning activities. According to the author's opinion the implementation of design methodologies for teaching foreign language allows to improve the learning process, increase pupils' motivation potential and have a command of a foreign language. A topic-centred and activity-based approach was followed, with tasks aiming at linking new learning experiences and vocabulary to what had been already known about a topic. Designing game-based material for language learning can be understood as a process that involves three basic levels: a practice level, an organisation level and a production level. For this purpose, two basic types of games were included: a) outdoor physical games and b) constructions, such as sorting, ordering, or arranging puzzles, labelling games (match labels and pictures), which also involved movement. The project was coordinated in two major phases: in the first 'warm-up' phase, which was extended in a period of three months, a visual approach was followed in order to familiarize children with certain words and simple common phrases in English. The second one, which was the basic phase of the intervention, was conducted twice per week and lasted sixteen weeks.

Key words: design methodologies, intercultural communication, personal fulfillment, creativity, technology, pupil-oriented approach.

УДК 371; 81'36

Прокопович Лідія Сигізмундівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
Курило Олександра Йосипівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, м. Мукачєво

ОСОБЛИВОСТІ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ДІЇ В КОМУНІКАТИВНОМУ ДИСКУРСІ

В статті розглядається граматична своєрідність та функціональна сфера апеляції в комунікативному дискурсі в площині розмовно-побутового, ділового, наукового і почасти публіцистичного та конфесійного стилів. Автор наголошує, що утвердження форми кличного відмінка (вокатива) на рівні зразкових обов'язкових норм відбулося в 90-роки (як і більшість сучасних мовознавців) і до відмінкової системи іменника зараховує кличний відмінок і вважає її семикомпонентною. Встановлено, що питомисть кличного відмінка не викликає жодних сумнівів, бо є суттєвою диференційною ознакою мовного етикету українців.

Ключові слова: концепція, кличний відмінок, комунікативний дискурс, мовний етикет, норма літературної мови.

Постановка проблеми. Спілкування – це один із видів взаємодії людей. Сучасна наука визначає спілкування як обмін інформацією, як взаємодію, як сприймання людини людиною. Уміння бути співрозмовником високо цінувалося в минулому, цінується воно й нині. Неправильність спілкування, його недостатність чи повна відмова від нього часто буває причиною

конфліктів між людьми. Хиби у спілкуванні полягають передовсім у порушенні стандартів культурної поведінки, етичних та естетичних норм використання мовних і/або немовних засобів комунікативної взаємодії. Саме від комунікативних умінь залежить успішність особи в різних комунікативних ситуаціях. «Особливості мовного етикету простежуються і у виборі певних виразів, і в їх